

Conferință – Baroul Vrancea, 29.03.2025

Av. Augustin Zăbrăuțanu

A. MODIFICĂRI ADUSE PRIN LEGEA NR. 201/2023 CU PRIVIRE LA PROCEDURA CAMEREI PRELIMINARE (INTRODUCEREA ART. 386¹ COD DE PROCEDURA PENALĂ).

B. POSIBILITATEA ATRAGERII RĂSPUNDERII STATULUI (INCLUSIV A AUTORITATILOR PUBLICE), ÎN TEMEIUL ART. 2 ȘI 3 DIN CONVENȚIA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI, AVÂND ÎN VEDERE OBLIGAȚIILE POZITIVE ALE STATULUI PENTRU A PREVENI MOARȚEA UNEI PERSOANE PRECUM ȘI SUPUNEREA PERSOANELOR LA TORTURĂ SAU LA TRATAMENTE INUMANE SAU DEGRADANTE.

C. EVOLUȚIE CRONOLOGICĂ CU PRIVIRE LA ÎNTRERUPEREA PRESCRIȚIEI GENERALE A RĂSPUNDERII PENALE

- Forma articolului 155 înainte de DECIZIA CCR nr. 297/2018

Articolul 155 – Cod penal - Întreruperea cursului prescripției răspunderii penale

(1) Cursul termenului prescripției răspunderii penale se întrerupe prin îndeplinirea oricărui act de procedură în cauză.

1. DECIZIA CCR nr. 297 din 26 aprilie 2018 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 155 alin. (1) din Codul penal Publicat în MONITORUL OFICIAL nr. 518 din 25 iunie 2018

- **CCR decide că** – sintagma „*prin îndeplinirea oricărui act de procedură în cauză*“, din cuprinsul dispozițiilor art. 155 alin. (1) din Codul penal, *este neconstituțională. Curtea constată că spre deosebire de Codul penal nou, soluția legislativă anterioară, prevăzută la art.123 alin.1 din Codul penal din 1969, îndeplinea condițiile de previzibilitate impuse prin dispozițiile constituționale analizate în prezenta cauză, întrucât prevedea întreruperea cursului prescripției răspunderii penale doar prin îndeplinirea unui act care, potrivit legii, trebuia comunicat, în cauza în care persoana vizată avea calitatea de învinuit sau inculpat.*

2. DECIZIA nr.358 din 26 mai 2022 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.155 alin.(1) din Codul penal, Publicată în Monitorul Oficial nr.565 din 09.06.2022

- **CCR constată că Decizia anterioara (297/2018) este o decizie extrema sau simplă** (nu interpretativă), astfel că lipsa intervenției legiutorului a dat naștere unui vid legislativ în ce privește cauzele de întrerupere a prescripției răspunderii penale, astfel că dispozițiile art.155 alin.(1) din Codul penal sunt neconstituționale în forma rămasă după intervenire Dec 297/2018.

3. ORDONANȚĂ DE URGENȚĂ nr. 71 din 30 mai 2022 pentru modificarea art. 155 alin. (1) din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal - Publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 531 din 30 mai 2022 – modifică art 155 CP astfel :

- (1) *Cursul termenului prescripției răspunderii penale se întrerupe prin îndeplinirea oricărui act de procedură în cauză care, potrivit legii, trebuie comunicat suspectului sau inculpatului.*

4. Decizia HP ICCJ nr. 67/2022- Publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 1141 din 28 noiembrie 2022. ICCJ statuează (raportat și la deciziile CCR mai sus menționate), :

- "1. Normele referitoare la întreruperea cursului prescripției sunt **norme de drept penal material (substanțial)** supuse din perspectiva aplicării lor în timp principiului activității legii penale prevăzut de art. 3 din Codul penal, cu excepția dispozițiilor mai favorabile, **potrivit principiului mitior lex** prevăzut de art. 15 alin. (2) din Constituția României, republicată, și art. 5 din Codul penal.

2. *Instanța care soluționează contestația în anulare, întemeiată pe efectele deciziilor Curții Constituționale nr. 297 din 26 aprilie 2018 și nr. 358 din 26 mai 2022, nu poate reanaliza prescripția răspunderii penale, în cazul în care instanța de apel a dezbătut și a analizat incidența acestei cauze de încetare a procesului penal în cursul procesului anterior acestei din urmă decizii."*

- in considerente ICCJ mai arată :, *Referitor la efectele deciziilor Curții Constituționale, într-o jurisprudență constantă s-a arătat că acestea pot avea aptitudinea de a reconfigura conținutul unei norme de incriminare ori chiar de a produce efecte echivalente cu o lege de dezincriminare, în ambele cazuri dispozițiile constatate ca neconstituționale fiind eliminate din fondul activ al legislației. Or, prin eliminarea unei dispoziții sau a unei părți dintr-o dispoziție legală ca efect al deciziei de constatare a neconstituționalității ei, lipsa reglementării în materia respectivă sau norma parțială rămasă în vigoare poate intra în domeniul de aplicare a legii penale mai favorabile.,,*

5. Cauza LIN - Decizia C-107/23 din 24 iulie 2023 a Curții de Justiție a Uniunii Europene privind prescripția răspunderii penale - Cauza C-107/23 PPU

CJUE statuează:

- "1) *Articolul 325 alineatul (1) TFUE și articolul 2 alineatul (1) din Convenția elaborată în temeiul articolului K.3 din Tratatul privind Uniunea Europeană*
- *trebuie interpretate în sensul că*
- *instanțele unui stat membru nu sunt obligate să lase neaplicate deciziile curții constituționale a acestui stat membru prin care este invalidată dispoziția legislativă națională care reglementează cauzele de întrerupere a termenului de prescripție în materie penală din cauza încălcării principiului legalității infracțiunilor și pedepselor, astfel cum este protejat în dreptul național, sub aspectul cerințelor acestuia referitoare la previzibilitatea și la precizia legii penale, chiar dacă aceste decizii au drept consecință încetarea, ca urmare a prescripției răspunderii penale, a unui număr considerabil de procese penale, inclusiv procese referitoare la infracțiuni de fraudă gravă care aduce atingere intereselor financiare ale Uniunii Europene.*
- *În schimb, dispozițiile menționate ale dreptului Uniunii trebuie interpretate în sensul că*
- *instanțele acestui stat membru sunt obligate să lase neaplicat un standard național de protecție referitor la principiul aplicării retroactive a legii penale mai favorabile (lex mitior) care permite repunerea în discuție, inclusiv în cadrul unor căi de atac îndreptate împotriva unor hotărâri definitive, a întreruperii termenului de prescripție a răspunderii penale în astfel de procese prin acte de procedură intervenite înainte de o asemenea invalidare.*

- 2) *Principiul supremației dreptului Uniunii*
- *trebuie interpretat în sensul că*
  - *se opune unei reglementări sau unei practici naționale potrivit căreia instanțele naționale de drept comun ale unui stat membru sunt ținute de deciziile curții constituționale, precum și de cele ale instanței supreme ale acestui stat membru și nu pot, din acest motiv și cu riscul angajării răspunderii disciplinare a judecătorilor în cauză, să lase neaplicată din oficiu jurisprudența rezultată din deciziile menționate, chiar dacă ele consideră, în lumina unei hotărâri a Curții, că această jurisprudență este contrară unor dispoziții ale dreptului Uniunii care au efect direct.*
- 6. Ordonanțele CJUE.** Cele două Ordonanțe ale CJUE pronunțate în data de 09.01.2024, privind prescripția răspunderii penale- cauzele C-131/23 și C-75 /23.
– *Cele două acte confirmă soluția cauzei LIN, însă **extind sfera de aplicare și în materie de corupție***
- 7. Decizia nr. 37 din 17 iunie 2024 cu privire la obligativitatea de a lăsa neaplicată dezlegarea chestiunii de drept privitoare la aplicarea principiului mitior lex în materia întreruperii cursului prescripției răspunderii penale, dată prin Decizia nr. 67/2022 a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, în limitele rezultate din hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene pronunțată în cauza C-107/23 PPU**
ICCJ statuează :
- *” 1. Instanțele de judecată nu pot lăsa neaplicată dezlegarea chestiunii de drept privitoare la aplicarea principiului mitior lex în materia întreruperii cursului prescripției răspunderii penale, dată prin Decizia nr. 67/2022 a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, în limitele rezultate din hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene pronunțată în 24 iulie 2023 în cauza C-107/23 PPU (limite prevăzute în dispozitivul hotărârii la pct.1 teza a II-a).*
  - *2. Dezlegarea dată prin Decizia nr. 67/2022 a Înaltei Curți de Casație și Justiție- Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală se va aplica în condițiile stabilite de aceasta, și actelor de procedură efectuate înainte de 25 iunie 2018, data publicării Deciziei nr. 297/2018 a Curții Constituționale.”*
- 8. RIL 16 DIN 16.09.2024 - Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 1229 din 06 decembrie 2024 .** În esența se stabilește că legea penală mai favorabilă stabilită în mod global potrivit deciziei Curții Constituționale nr. 265 din 6 mai 2014 (publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 372 din 20 mai 2014) :
- *” 1. Actele de procedură emise anterior datei de 25 iunie 2018 (data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 518 din 25 iunie 2018 a deciziei Curții Constituționale nr. 297/2018) au efect întreruptiv al prescripției răspunderii penale, indiferent de valoarea prejudiciului, fără a fi necesară evaluarea în concret a unui risc sistemic de impunitate, în toate cauzele având ca obiect infracțiuni contra intereselor financiare ale Uniunii Europene și infracțiuni de corupție numai dacă legea penală mai favorabilă stabilită în mod global potrivit deciziei Curții Constituționale nr. 265 din 6 mai 2014 (publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 372 din 20 mai 2014) este Codul penal sau legislația specială conținând dispoziții penale în forma în vigoare între 1 februarie 2014 și 24 iunie 2018.*

- 2. *Actele de procedură pentru care există obligația legală de a fi comunicate suspectului sau inculpatului ulterior datei de 30 mai 2022 (data publicării Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 71/2022) întrerup curgerea termenului de prescripție a răspunderii penale numai cu privire la faptele comise începând cu data de 30 mai 2022 ori cu privire la faptele săvârșite anterior numai dacă legea penală mai favorabilă stabilită în mod global potrivit deciziei Curții Constituționale nr. 265 din 6 mai 2014 (publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 372 din 20 mai 2014) este Codul penal sau legislația specială conținând dispoziții penale în forma în vigoare începând cu data de 30 mai 2022.”*

9. În dosarul 810/83/2018 (evaziune fiscală)– aflat în recurs în casatie, pe data de 13.03.2025 s-a dispus de către ICCJ sesizare CJUE pentru a pronunța o Hotărâre prealabilă privind presc., întrebările fiind următoarele :

1. *„În interpretarea și aplicarea art. 325 din Tratatul de funcționare a Uniunii Europene, art. 1 alin. (1) lit. a) și art. 2 și art. 9 din Convenția elaborată în temeiul art. K.3 din Tratatul privind Uniunea Europeană, privind protejarea intereselor financiare ale Comunităților Europene și art. 49 din Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene, în lipsa unei dispoziții de drept intern care să stabilească o sumă minimă pentru a considera gravă o fraudă care aduce atingere intereselor financiare ale Uniunii Europene, dispozițiile dreptului Uniunii trebuie interpretate în sensul că se consideră gravă o fraudă exclusiv atunci când ea implică o sumă mai mare de 50.000 euro?”*
2. *„În ipoteza unui răspuns negativ la întrebarea anterior precizată, prevederile art. 2 TUE, art. 4 alin. (2) și (3) TUE, art. 2 alin. (2) TFUE și art. 325 alin. (1) TFUE, art. 2 alin. (1) din Convenția elaborată în temeiul art. K.3 din TUE astfel cum au fost interpretate prin Hotărârea Curții Marea Cameră pronunțată în cauza C-107/23 PPU [Lin], art. 49 alin. (1), art. 52 alin. (3) și art. 53 din Cartă, trebuie interpretate în sensul că, în cadrul unei proceduri penale având ca obiect infracțiuni privind TVA, instanța națională trebuie să lase neaplicat standardul național de protecție referitor la principiul lex mitior, astfel cum rezultă din jurisprudența obligatorie a instanței supreme din acel stat membru, standard potrivit căruia nu au efect întreruptiv de prescripție actele de procedură intervenite înainte de invalidarea dispoziției legislative naționale care reglementează cauzele de întrerupere a termenelor de prescripție a răspunderii penale, atunci când: a. neaplicarea acestui standard național ar fi incompatibilă cu interdicerea aplicării lex tertia – principiu de ordin constituțional; b. în aplicarea respectivei jurisprudențe naționale, s-ar putea considera că termenul general de prescripție a răspunderii penale s-a împlinit anterior pronunțării Hotărârii Curții – Marea Cameră pronunțată în Cauza C-107/23/PPU [Lin]; c. neaplicarea, în temeiul dreptului Uniunii, a acestui standard național ar avea drept consecință asigurarea unui nivel de protecție a drepturilor fundamentale consacrate de Cartă care nu este echivalent sau comparabil cu protecția asigurată de art. 7 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului; d. legea națională nu prevede criterii specifice în baza cărora instanța statului membru să poată evalua, în prealabil, riscul sistemic de impunitate generat de aplicarea acestui standard național în cazul infracțiunilor de fraudă gravă ce aduce atingere intereselor financiare ale Uniunii Europene”.*